ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τρίτο τμήμα)

της 8ης Μαΐου 2025 *

«Προδικαστική παραπομπή – Προστασία των καταναλωτών – Καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές – Οδηγία 93/13/ΕΟΚ – Άρθρο 6, παράγραφος 1, και άρθρο 7, παράγραφος 1 – Σύμβαση ενυπόθηκου δανείου συνδεδεμένου με ξένο νόμισμα – Αγωγή καταναλωτή με αίτημα να αναγνωριστεί η ακυρότητα της σύμβασης – Αίτημα χορήγησης ασφαλιστικών μέτρων συνιστάμενων στην αναστολή της εκτέλεσης της σύμβασης – Οδηγία 2014/59/ΕΕ – Ανάκαμψη και εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων – Τράπεζα η οποία έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης – Άρθρο 1, παράγραφος 2 – Παροχή εξουσιοδότησης στα κράτη μέλη να θεσπίζουν αυστηρότερους ή πρόσθετους κανόνες σε σχέση με τους κανόνες της εν λόγω οδηγίας – Εθνικός κανόνας δικαίου ο οποίος επιβάλλει την απόρριψη των αιτήσεων ασφαλιστικών μέτρων κατά ιδρύματος που υπόκειται σε εν εξελίξει διαδικασία εξυγίανσης»

Στην υπόθεση C-324/23 [Myszak] [i],

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Sąd Okręgowy w Warszawie (πρωτοδικείο Βαρσοβίας, Πολωνία) με απόφαση της 26ης Οκτωβρίου 2022, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 25 Μαΐου 2023, στο πλαίσιο της δίκης

OF,

EI,

RI

κατά

M.K., υπό την ιδιότητα του εκκαθαριστή της Getin Noble Bank S.A., υπό εκκαθάριση,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

συγκείμενο από τους K. Λυκούργο, πρόεδρο τμήματος, S. Rodin, O. Spineanu-Matei (εισηγήτρια), S. Gervasoni και N. Fenger, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: L. Medina

γραμματέας: M. Siekierzyńska, διοικητική υπάλληλος,

* Γλώσσα διαδικασίας: η πολωνική.

[i] Η ονομασία που έχει δοθεί στην παρούσα υπόθεση είναι πλασματική. Δεν αντιστοιχεί στο πραγματικό όνομα κανενός διαδίκου.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 17ης Οκτωβρίου 2024,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

– οι OF, EI και RI, εκπροσωπούμενοι από τους W. Bochenek, P. Stalski και T. Zaremba, radcowie prawni,

– ο M.K., εκπροσωπούμενος από τις P. Cieślak και M. Pyziak-Waląg, adwokaci,

– η Πολωνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον B. Majczyna, την M. Kozak, τον R. Stańczyk και τον B. Trocha,

– η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από την U. Małecka, τον P. Ondrůšek και τον Δ. Τριανταφύλλου,

αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις της κατά τη συνεδρίαση της 12ης Δεκεμβρίου 2024,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 6, παράγραφος 1, και του άρθρου 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές (ΕΕ 1993, L 95, σ. 29), ερμηνευόμενων υπό το πρίσμα των αρχών της αποτελεσματικότητας και της αναλογικότητας, και σε συνδυασμό με το άρθρο 34, παράγραφος 1, στοιχεία β′ και ζ′, και το άρθρο 70, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012 (ΕΕ 2014, L 173, σ. 190).

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ των OF, EI και RI, αφενός, και του M.K., αφετέρου, υπό την ιδιότητά του ως εκκαθαριστή της Getin Noble Bank S.A., η οποία τελεί σήμερα υπό εκκαθάριση, σχετικά με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων υποβληθείσα από τους OF, EI και RI στο πλαίσιο διαδικασίας με αντικείμενο την αναγνώριση της ακυρότητας σύμβασης ενυπόθηκου δανείου συνδεδεμένου με ξένο νόμισμα καθώς και την επιστροφή των ποσών που καταβλήθηκαν σε εκτέλεση της εν λόγω σύμβασης την οποία συνήψαν με την Getin Noble Bank.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η οδηγία 93/13

3 Το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 προβλέπει τα εξής:

«Τα κράτη μέλη θεσπίζουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σύμβασης μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή, τηρουμένων των σχετικών όρων της εθνικής νομοθεσίας, δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές, ενώ η σύμβαση εξακολουθεί να δεσμεύει τους συμβαλλόμενους, εάν μπορεί να υπάρξει και χωρίς τις καταχρηστικές ρήτρες.»

4 Κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, προς το συμφέρον των καταναλωτών, καθώς και των ανταγωνιζόμενων επαγγελματιών, να υπάρχουν τα κατάλληλα και αποτελεσματικά μέσα, προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές.»

Η οδηγία 2014/59

5 Κατά τις αιτιολογικές σκέψεις 5, 49 έως 51 και 131 της οδηγίας 2014/59:

«(5) [Χ]ρειάζεται ένα καθεστώς που θα παρέχει στις αρχές ένα αξιόπιστο σύνολο εργαλείων για να παρεμβαίνουν αρκετά έγκαιρα και γρήγορα σε ένα μη υγιές ή προβληματικό ίδρυμα, προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέχεια των κρίσιμων χρηματοοικονομικών και οικονομικών λειτουργιών του και παράλληλα να ελαχιστοποιηθούν οι επιπτώσεις της πτώχευσης του ιδρύματος στο οικονομικό και χρηματοπιστωτικό σύστημα. Το καθεστώς αυτό θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι ζημίες βαρύνουν πρώτα τους μετόχους και μετά τους πιστωτές, αρκεί κανείς πιστωτής να μην βαρύνεται με ζημίες μεγαλύτερες απ' όσες θα αναλάμβανε εάν το ίδρυμα είχε εκκαθαριστεί υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας, σύμφωνα με την αρχή περί μη επιδείνωσης της θέσης των πιστωτών, όπως ορίζεται στην παρούσα οδηγία. […]

[…]

(49) Οι περιορισμοί στα δικαιώματα των μετόχων και των πιστωτών θα πρέπει να είναι σύμφωνοι με το άρθρο 52 του Χάρτη [των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης]. Επομένως, τα εργαλεία εξυγίανσης θα πρέπει να εφαρμόζονται μόνον στα ιδρύματα που βρίσκονται σε σημείο πτώχευσης ή κινδυνεύουν να πτωχεύσουν, και μόνον όταν αυτό είναι αναγκαίο για την επιδίωξη του στόχου της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας προς όφελος του γενικού συμφέροντος. Συγκεκριμένα, τα εργαλεία εξυγίανσης θα πρέπει να εφαρμόζονται όταν το ίδρυμα δεν δύναται να εκκαθαριστεί υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας, χωρίς να αποσταθεροποιηθεί το χρηματοπιστωτικό σύστημα, και τα μέτρα είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η ταχεία μεταβίβαση και η συνέχεια των συστημικά σημαντικών λειτουργιών, και όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη προοπτική για εναλλακτική λύση από τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένης της όποιας αύξησης κεφαλαίου από τους υφιστάμενους μετόχους ή

τρίτο μέρος, που να επαρκεί για να αποκαταστήσει την πλήρη βιωσιμότητα του ιδρύματος. Επιπλέον, κατά την εφαρμογή των εργαλείων εξυγίανσης και κατά τη χρήση των εξουσιών εξυγίανσης, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη η αρχή της αναλογικότητας και οι ιδιαιτερότητες της νομικής μορφής του ιδρύματος.

(50) Η παρεμβολή στα δικαιώματα ιδιοκτησίας δεν θα πρέπει να είναι δυσανάλογη. […] Σε περίπτωση μεταβίβασης εν μέρει των περιουσιακών στοιχείων ενός ιδρύματος υπό εξυγίανση σε ιδιώτη αγοραστή ή σε μεταβατική τράπεζα, το εναπομένον μέρος του ιδρύματος υπό εξυγίανση θα πρέπει να εκκαθαρίζεται σύμφωνα με κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας. Προκειμένου να προστατευθούν οι μέτοχοι και οι πιστωτές που απομένουν στη διαδικασία εκκαθάρισης του ιδρύματος, θα πρέπει να δικαιούνται να λάβουν, κατά την εξόφληση ή κατά την αποζημίωση των απαιτήσεών τους στη διαδικασία εκκαθάρισης, όχι λιγότερα από όσα υπολογίζεται ότι θα είχαν ανακτήσει εάν ολόκληρο το ίδρυμα είχε εκκαθαριστεί υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας.

(51) Για τον σκοπό της προστασίας του δικαιώματος των μετόχων και των πιστωτών, θα πρέπει να καθορίζονται σαφείς υποχρεώσεις όσον αφορά την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων του υπό εξυγίανση ιδρύματος και, εφόσον απαιτείται υπό την παρούσα οδηγία, να αποτιμάται η μεταχείριση της οποίας θα ετύγχαναν οι μέτοχοι και οι πιστωτές εάν το ίδρυμα είχε εκκαθαριστεί υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας. […] Εάν κριθεί ότι οι μέτοχοι και οι πιστωτές έχουν λάβει, κατά την εξόφληση ή κατά την αποζημίωση των απαιτήσεών τους, λιγότερα από όσα θα είχαν λάβει υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας, θα πρέπει να δικαιούνται καταβολή της διαφοράς όποτε απαιτείται υπό την παρούσα οδηγία. […]

[…]

(131) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, ήτοι η εναρμόνιση των κανόνων και των διαδικασιών εξυγίανσης των ιδρυμάτων, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη, μπορεί όμως, λόγω των επιπτώσεων που θα είχε η πτώχευση ενός ιδρύματος σε ολόκληρη την [Ευρωπαϊκή] Ένωση, να επιτευχθεί καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση δύναται να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας, που διατυπώνεται στο άρθρο 5 [ΣΕΕ]. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη του στόχου αυτού.»

6 Κατά το άρθρο 1, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής:

«Τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν αυστηρότερους κανόνες ή πρόσθετους κανόνες πέραν αυτών που θεσπίζονται στην παρούσα οδηγία και στις κατ' εξουσιοδότηση ή στις εκτελεστικές πράξεις που εκδίδονται βάσει της παρούσας οδηγίας, υπό τον όρο ότι οι κανόνες αυτοί έχουν γενική ισχύ και δεν αντίκεινται στην παρούσα οδηγία και στις κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις που εκδόθηκαν δυνάμει της παρούσας οδηγίας.»

7 Το άρθρο 34 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Γενικές αρχές που διέπουν την εξυγίανση», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε, όταν πρόκειται να εφαρμόσουν τα εργαλεία εξυγίανσης και να ασκήσουν τις εξουσίες εξυγίανσης, οι αρχές εξυγίανσης να λαμβάνουν κάθε ενδεδειγμένο μέτρο προκειμένου να διασφαλίσουν ότι η δράση εξυγίανσης λαμβάνεται σύμφωνα με τις ακόλουθες αρχές:

[…]

β) οι πιστωτές του ιδρύματος υπό εξυγίανση αναλαμβάνουν ζημίες μετά τους μετόχους, σύμφωνα με τη σειρά προτεραιότητας των απαιτήσεών τους στο πλαίσιο των κανονικών διαδικασιών αφερεγγυότητας, εκτός αν άλλως ρητώς ορίζει η παρούσα οδηγία·

[…]

ζ) κανένας πιστωτής δεν υφίσταται μεγαλύτερες ζημίες από εκείνες που θα είχε υποστεί εάν το ίδρυμα ή η οντότητα που αναφέρεται στο άρθρο 1 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ) είχε εκκαθαριστεί υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας, σύμφωνα με τις διασφαλίσεις των άρθρων 73 έως 75·

[…]».

8 Το άρθρο 37, παράγραφος 6, της ίδιας οδηγίας ορίζει τα ακόλουθα:

«Όταν χρησιμοποιούνται μόνο τα εργαλεία εξυγίανσης [της πώλησης δραστηριοτήτων ή του μεταβατικού ιδρύματος], και χρησιμοποιούνται για τη μεταβίβαση μόνο μέρους των περιουσιακών στοιχείων, δικαιωμάτων ή υποχρεώσεων του ιδρύματος υπό εξυγίανση, το εναπομένον ίδρυμα ή η οντότητα του άρθρου 1 παράγραφος 1 στοιχείο β), γ) ή δ), από το οποίο ή την οποία έχουν μεταβιβαστεί τα περιουσιακά στοιχεία, τα δικαιώματα ή οι υποχρεώσεις, εκκαθαρίζεται σύμφωνα με τις κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας. Η εκκαθάριση αυτή πραγματοποιείται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, […]».

9 Το άρθρο 70 της οδηγίας 2014/59, το οποίο φέρει τον τίτλο «Εξουσία να περιορίζεται η αναγκαστική εκτέλεση συμφωνιών παροχής ασφάλειας», ορίζει στις παραγράφους 1 και 4 τα εξής:

«1. Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι οι αρχές εξυγίανσης διαθέτουν την εξουσία να περιορίζουν το δικαίωμα των εξασφαλισμένων πιστωτών ενός ιδρύματος υπό εξυγίανση να προβαίνουν σε αναγκαστική εκτέλεση συμφωνιών παροχής ασφάλειας όσον αφορά οιαδήποτε περιουσιακά στοιχεία του εν λόγω υπό εξυγίανση ιδρύματος από τη στιγμή της δημοσίευσης της κοινοποίησης περιορισμού, σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 4, έως τα μεσάνυχτα της εργάσιμης ημέρας που έπεται της δημοσίευσης στο κράτος μέλος όπου έχει την έδρα της η αρχή εξυγίανσης του ιδρύματος υπό εξυγίανση.

[…]

4. Κατά την άσκηση εξουσίας δυνάμει του παρόντος άρθρου, οι αρχές εξυγίανσης λαμβάνουν υπόψη τον αντίκτυπο που ενδέχεται να έχει η άσκηση της εξουσίας αυτής στην εύρυθμη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών.»

10 Το άρθρο 73 της οδηγίας αυτής, το οποίο επιγράφεται «Μεταχείριση των μετόχων και των πιστωτών σε περίπτωση εν μέρει μεταβιβάσεων και εφαρμογής του εργαλείου διάσωσης με ίδια μέσα», ρυθμίζει, στο στοιχείο β′, την περίπτωση κατά την οποία αρχή εξυγίανσης εφαρμόζει το εργαλείο διάσωσης με ίδια μέσα. Το εν λόγω άρθρο προβλέπει στο στοιχείο α′ τα εξής:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, εφόσον έχουν εφαρμοσθεί ένα ή περισσότερα εργαλεία εξυγίανσης και, ιδίως, για τους σκοπούς του άρθρου 75:

α) εκτός των περιπτώσεων όπου εφαρμόζεται το στοιχείο β), σε περίπτωση που οι αρχές εξυγίανσης μεταβιβάζουν μόνον μέρη των δικαιωμάτων, περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων του ιδρύματος υπό εξυγίανση, οι μέτοχοι και οι πιστωτές εκείνοι των οποίων οι απαιτήσεις δεν έχουν μεταβιβαστεί, λαμβάνουν προς ικανοποίηση των απαιτήσεών τους τουλάχιστον όσα θα είχαν λάβει εάν το ίδρυμα υπό εξυγίανση είχε εκκαθαριστεί υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας τη στιγμή κατά την οποία ελήφθη η απόφαση που αναφέρεται στο άρθρο 82».

11 Το άρθρο 74 της εν λόγω οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Αποτίμηση της διαφοράς ως προς τη μεταχείριση», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Προκειμένου να αποτιμηθεί κατά πόσον οι μέτοχοι και οι πιστωτές θα τύγχαναν καλύτερης μεταχείρισης εάν το ίδρυμα υπό εξυγίανση είχε εκκαθαριστεί υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας, μεταξύ άλλων, αλλά όχι αποκλειστικά, και για τους σκοπούς του άρθρου 73, τα κράτη μέλη μεριμνούν ώστε να διενεργείται αποτίμηση από ανεξάρτητο πρόσωπο, το συντομότερο δυνατόν, αφού έχει πραγματοποιηθεί η δράση ή οι δράσεις εξυγίανσης. Η εν λόγω αποτίμηση είναι χωριστή από την αποτίμηση που διενεργείται βάσει του άρθρου 36.

2. Με την αποτίμηση της παραγράφου 1 προσδιορίζεται:

α) η μεταχείριση της οποίας θα είχαν τύχει οι μέτοχοι και οι πιστωτές, ή τα οικεία συστήματα εγγύησης καταθέσεων, εάν το ίδρυμα υπό εξυγίανση, σε σχέση με το οποίο έχει πραγματοποιηθεί η δράση ή οι δράσεις εξυγίανσης, είχε τεθεί υπό κανονική διαδικασία αφερεγγυότητας τη στιγμή κατά την οποία ελήφθη η απόφαση που αναφέρεται στο άρθρο 82·

β) η πραγματική μεταχείριση της οποίας έτυχαν οι μέτοχοι και οι πιστωτές κατά την εξυγίανση του ιδρύματος υπό εξυγίανση· και

γ) αν υπάρχει καμία διαφορά μεταξύ της μεταχείρισης που αναφέρεται στο στοιχείο α) και της μεταχείρισης που αναφέρεται στο στοιχείο β).»

12 Κατά το άρθρο 75 της ίδιας οδηγίας, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διασφάλιση για τους μετόχους και τους πιστωτές»:

«Τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι, εάν με την αποτίμηση που διενεργείται βάσει του άρθρου 74 προσδιοριστεί ότι οποιοσδήποτε μέτοχος ή πιστωτής που αναφέρεται στο άρθρο 73 […] έχει υποστεί μεγαλύτερες ζημίες από όσες θα υφίστατο κατά την εκκαθάριση υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας, δικαιούται την καταβολή της διαφοράς από τις χρηματοδοτικές ρυθμίσεις εξυγίανσης.»

Το πολωνικό δίκαιο

Ο νόμος περί αστικού κώδικα

13 Το άρθρο 385[1] του ustawa Kodeks cywilny (νόμου περί αστικού κώδικα), της 23ης Απριλίου 1964, ως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης (Dz. U. 2020, θέση 1740), ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Οι ρήτρες σύμβασης συναπτόμενης με καταναλωτή οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης δεν δεσμεύουν τον καταναλωτή αν διαμορφώνουν τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του κατά τρόπο που αντιβαίνει στα χρηστά ήθη και πλήττει σοβαρά τα συμφέροντά του (μη επιτρεπτές συμβατικές ρήτρες). Η παρούσα διάταξη δεν ισχύει για τις ρήτρες που καθορίζουν τις κύριες παροχές των συμβαλλομένων μερών, όπως την τιμή ή την αμοιβή, εφόσον είναι διατυπωμένες με σαφήνεια.

2. Εάν μια συμβατική ρήτρα δεν είναι δεσμευτική για τον καταναλωτή σύμφωνα με την παράγραφο 1, η σύμβαση παραμένει κατά τα λοιπά δεσμευτική για τα συμβαλλόμενα μέρη.»

14 Το άρθρο 405 του κώδικα αυτού ορίζει τα εξής:

«Όποιος αποκόμισε περιουσιακό όφελος χωρίς νόμιμη αιτία με ζημία άλλου υποχρεούται να αποδώσει την ωφέλεια σε είδος ή να επιστρέψει την αξία της.»

15 Κατά το άρθρο 410, παράγραφος 2, του εν λόγω κώδικα:

«Αχρεώστητη είναι η παροχή που εκπληρώθηκε χωρίς να υπάρχει τέτοια υποχρέωση ή χωρίς να υπάρχει υποχρέωση έναντι του προσώπου προς το οποίο εκπληρώθηκε ή εφόσον εξέλιπε η αιτία της ή εάν ο σκοπός της παροχής δεν επετεύχθη ή η νομική πράξη που επιβάλλει την παροχή κρίθηκε άκυρη και δεν αποκαταστάθηκε το κύρος της μετά την εκπλήρωση της παροχής.»

Ο νόμος περί θεσπίσεως κώδικα πολιτικής δικονομίας

16 Ο ustawa Kodeks postępowania cywilnego (νόμος περί θεσπίσεως κώδικα πολιτικής δικονομίας), της 17ης Νοεμβρίου 1964, ως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης (Dz. U. 2021, θέση 1805), ορίζει στο άρθρο 189 τα εξής:

«Ο ενάγων μπορεί να ασκήσει ενώπιον του δικαστηρίου αγωγή με αίτημα την αναγνώριση της ύπαρξης ή της ανυπαρξίας έννομης σχέσης ή δικαιώματος, εφόσον έχει έννομο συμφέρον.»

17 Το άρθρο 730[1] του εν λόγω κώδικα ορίζει τα εξής:

«1. Κάθε διάδικος δύναται να ζητήσει ασφαλιστικά μέτρα, υπό την προϋπόθεση ότι αποδεικνύει την ύπαρξη prima facie της απαιτήσεώς του και του εννόμου συμφέροντος να ζητήσει τη λήψη των ασφαλιστικών μέτρων.

2. Το συμφέρον να ζητηθούν ασφαλιστικά μέτρα υφίσταται όταν η μη λήψη ασφαλιστικών μέτρων θα εμποδίσει ή θα παρακωλύσει σοβαρά την εκτέλεση της αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί στην υπόθεση ή θα εμποδίσει ή θα παρακωλύσει σοβαρά με οποιονδήποτε άλλο τρόπο την επίτευξη του σκοπού της διαδικασίας στην υπόθεση.

[…]

3. Όταν αποφαίνεται υπέρ της λήψης των ασφαλιστικών μέτρων, το δικαστήριο οφείλει να λαμβάνει υπόψη τα συμφέροντα των διαδίκων κατά τρόπο που να εξασφαλίζει στον δικαιούχο επαρκή έννομη προστασία και να μην επιβαρύνει τον οφειλέτη περισσότερο από ό,τι είναι αναγκαίο.»

18 Κατά το άρθρο 731 του εν λόγω κώδικα:

«Ασφαλιστικό μέτρο δεν μπορεί να αποσκοπεί στην ικανοποίηση απαιτήσεως, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά.»

19 Το άρθρο 755 του ίδιου κώδικα προβλέπει τα εξής:

«1. Όταν τα ασφαλιστικά μέτρα δεν αφορούν χρηματικές απαιτήσεις, το δικαστήριο διατάσσει ασφαλιστικά μέτρα τα οποία κρίνει κατάλληλα υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, χωρίς να αποκλείει τα ασφαλιστικά μέτρα που προβλέπονται για τις χρηματικές απαιτήσεις. Ειδικότερα, ο δικαστής δύναται:

1) να καθορίζει τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των μερών ή των συμμετεχόντων στη διαδικασία για τη διάρκεια της διαδικασίας·

[…]

2^1. Η διάταξη του άρθρου 731 δεν εφαρμόζεται εάν το ασφαλιστικό μέτρο είναι αναγκαίο για να αποφευχθεί επικείμενη ζημία ή άλλες αρνητικές συνέπειες για τον δικαιούχο.

[…]»

Ο νόμος περί αφερεγγυότητας

20 Ο ustawa Prawo upadłościowe (νόμος περί αφερεγγυότητας), της 28ης Φεβρουαρίου 2003, ως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης (Dz. U. 2022, θέση 1520), προβλέπει στο άρθρο 146 τα εξής:

«1. Κάθε διαδικασία εκτέλεσης κατά των περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν την πτωχευτική περιουσία η οποία κινήθηκε πριν από την ημερομηνία κηρύξεως της αφερεγγυότητας αναστέλλεται αυτοδικαίως από την ημερομηνία αυτή και έπειτα. Η διαδικασία αυτή καταργείται αυτοδικαίως μόλις αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου η απόφαση περί κηρύξεως της αφερεγγυότητας. […]

2. Τα προερχόμενα από ανασταλείσα διαδικασία εκτέλεσης ποσά τα οποία δεν έχουν ακόμη διανεμηθεί εντάσσονται στην πτωχευτική περιουσία όταν αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου η απόφαση περί κηρύξεως της αφερεγγυότητας.

[…]

3. Μετά την ημερομηνία κηρύξεως της αφερεγγυότητας δεν είναι πλέον δυνατή η κίνηση διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης κατά των περιουσιακών στοιχείων που αποτελούν την πτωχευτική περιουσία ούτε η εκτέλεση ή η χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων σε σχέση με τα

περιουσιακά στοιχεία του πτωχεύσαντος, εξαιρουμένων των ασφαλιστικών μέτρων που αφορούν αξιώσεις διατροφής ή αξιώσεις απορρέουσες από αποζημίωση καταβαλλόμενη με περιοδικές παροχές και οφειλόμενη λόγω πρόκλησης ασθένειας, ανικανότητας προς εργασία, αναπηρίας ή θανάτου, καθώς και από περιοδικές δόσεις συνεπεία μετατροπής σε ισόβια πρόσοδο σύμβασης με την οποία ο αγοραστής ακινήτου δεσμεύτηκε έναντι του μεταβιβάζοντος να του παράσχει φροντίδα, συντήρηση και κατοικία.»

Ο νόμος περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων

21 Ο ustawa o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (νόμος περί του Ταμείου Εγγύησης Τραπεζικών Καταθέσεων, περί του συστήματος εγγύησης των καταθέσεων και περί εξυγίανσης), της 10ης Ιουνίου 2016, ως ίσχυε κατά τον χρόνο της διαφοράς της κύριας δίκης (Dz. U. 2022, θέση 793, στο εξής: νόμος περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων), ορίζει στο άρθρο 135, παράγραφοι 1 και 4, τα εξής:

«1. Σε κάθε διαδικασία εκτέλεσης ή με αντικείμενο τη χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων η οποία αφορά την περιουσία ιδρύματος που έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης και η οποία κινήθηκε προτού κινηθεί η διαδικασία εξυγίανσης, η δίκη καταργείται.

[…]

4. Δεν μπορεί να κινηθεί καμία διαδικασία εκτέλεσης ή με αντικείμενο τη χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων κατά ιδρύματος που υπόκειται σε εν εξελίξει διαδικασία εξυγίανσης.»

22 Σύμφωνα με το άρθρο 142, παράγραφος 1, του νόμου αυτού, το Bankowy Fundusz Gwarancyjny (Ταμείο Εγγύησης Τραπεζικών Καταθέσεων, Πολωνία), το οποίο είναι η εθνική αρχή εξυγίανσης, μπορεί να αναστείλει το δικαίωμα αναγκαστικής εκτέλεσης συμφωνιών παροχής ασφάλειας που συνδέονται με τα περιουσιακά στοιχεία ιδρύματος υπό εξυγίανση για χρονικό διάστημα που δεν υπερβαίνει το τέλος της εργάσιμης ημέρας που έπεται της δημοσίευσης της ανακοίνωσης που εξέδωσε σχετικά με την αναστολή του εν λόγω δικαιώματος.

Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα

23 Το 2007 η OF και οι γονείς της, RI και EI, ενάγοντες της κύριας δίκης, συνήψαν με την Getin Noble Bank, ως καταναλωτές, σύμβαση ενυπόθηκου δανείου διάρκειας αποπληρωμής 360 μηνών για ποσό ύψους 185 375,71 πολωνικών ζλότυ (PLN) (περίπου 43 000 ευρώ). Η εν λόγω σύμβαση περιείχε ρήτρα μετατροπής του προαναφερθέντος ποσού σε ελβετικό φράγκο (CHF), σύμφωνα με τη συναλλαγματική ισοτιμία αγοράς του εν λόγω νομίσματος που καθόριζε η ως άνω τράπεζα, και προέβλεπε κυμαινόμενο επιτόκιο. Οι μηνιαίες δόσεις, υπολογιζόμενες σε ελβετικά φράγκα, έπρεπε να εξοφλούνται σε πολωνικά ζλότυ βάσει της συναλλαγματικής ισοτιμίας πωλήσεως του ελβετικού φράγκου, την οποία επίσης καθόριζε μονομερώς η ως άνω τράπεζα.

24 Οι ενάγοντες της κύριας δίκης άσκησαν ενώπιον του Sąd Okręgowy w Warszawie (πρωτοδικείου Βαρσοβίας, Πολωνία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου, αγωγή με αντικείμενο την επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβαση δανείου. Κατ’ αρχάς, με την ασκηθείσα αγωγή ζήτησαν να αναγνωριστεί η ακυρότητα της εν λόγω σύμβασης λόγω της καταχρηστικότητας ορισμένων ρητρών που περιέχονταν σε αυτήν και, κατά συνέπεια, να υποχρεωθεί η Getin Noble Bank να καταβάλει ποσά ύψους 48 352,97 PLN και 27 171,82 CHF (ήτοι, αντιστοίχως, περίπου 11 300 και 29 000 ευρώ), τα οποία αντιστοιχούσαν στις μηνιαίες δόσεις που είχαν καταβάλει σε εκτέλεση

της σύμβασης μέχρι την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής, πλέον νομίμων τόκων υπερημερίας και δικαστικών εξόδων. Επικουρικώς, με την ασκηθείσα αγωγή ζήτησαν να αναγνωριστεί η καταχρηστικότητα των οικείων ρητρών και να κηρυχθούν αυτές ανίσχυρες.

25 Στις 29 Σεπτεμβρίου 2022, και ενώ εκκρεμούσε η αγωγή της κύριας δίκης, το Ταμείο Εγγύησης Τραπεζικών Καταθέσεων, ενεργώντας υπό την ιδιότητά του ως εθνικής αρχής εξυγίανσης, έλαβε απόφαση περί υπαγωγής της Getin Noble Bank σε διαδικασία εξυγίανσης. Στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής, το Ταμείο Εγγύησης Τραπεζικών Καταθέσεων έκανε χρήση του εργαλείου του μεταβατικού ιδρύματος διά της σύστασης τράπεζας, με τη σημερινή επωνυμία VELO Bank S.A., στην οποία μεταβιβάστηκαν σχεδόν όλα τα περιουσιακά στοιχεία, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις της Getin Noble Bank. Με την εν λόγω απόφαση εξαιρούνταν από την κατά τα ανωτέρω μεταβίβαση τα περιουσιακά δικαιώματα που απέρρεαν από υλικές πράξεις, νομικές πράξεις ή παραβάσεις σχετικές με συμβάσεις πίστωσης και συμβάσεις δανείου συνομολογηθείσες σε ελβετικό φράγκο ή με ρήτρα ελβετικού φράγκου, καθώς και οι αξιώσεις που απέρρεαν από τα εν λόγω περιουσιακά δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων των αξιώσεων που αποτελούσαν αντικείμενο αστικών και διοικητικών ένδικων διαδικασιών.

26 Κατόπιν της ως άνω απόφασης του Ταμείου Εγγύησης Τραπεζικών Καταθέσεων, οι ενάγοντες της κύριας δίκης κίνησαν ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου διαδικασία ασφαλιστικών μέτρων κατά της Getin Noble Bank, στο πλαίσιο της οποίας υπέβαλαν αίτηση ασφαλιστικών μέτρων σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των διαδίκων στη δίκη επί της κύριας υπόθεσης, με αίτημα να ανασταλεί η συμβατική τους υποχρέωση περί καταβολής των μηνιαίων δόσεων που οφείλονταν σε εκτέλεση της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβασης μέχρι την οριστική περάτωση της δίκης αυτής καθώς και να απαγορευθεί στην Getin Noble Bank να προβεί σε ενέργειες κατατείνουσες στην καταγγελία της εν λόγω σύμβασης καθώς και στην έκδοση πράξης διαπιστώνουσας τη μη αποπληρωμή του οικείου δανείου.

27 Το αιτούν δικαστήριο αναφέρει ότι αποφαίνεται επί τέτοιας αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων βάσει εκτίμησης, εκ πρώτης όψεως, του βασίμου των αξιώσεων των διαδίκων, λαμβάνοντας συγχρόνως υπόψη το σύνολο των αποδεικτικών στοιχείων που συλλέχθηκαν στο πλαίσιο της δίκης που αφορά την κύρια υπόθεση. Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο θεωρεί ότι οι ρήτρες της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβασης δανείου κατά των οποίων βάλλουν οι ενάγοντες της κύριας δίκης θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν ως καταχρηστικές και ότι η εν λόγω σύμβαση ενδεχομένως να μην μπορεί να υπάρξει μετά την ακύρωση των εν λόγω ρητρών.

28 Το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, συνεπώς, ότι θα έπρεπε να έχει τη δυνατότητα να κάνει δεκτή την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων ιδίως ως προς το αίτημα περί αναστολής της υποχρέωσης των εναγόντων της κύριας δίκης να καταβάλλουν τις μηνιαίες δόσεις του επίμαχου στην υπόθεση της κύριας δίκης δανείου. Εντούτοις, διατηρεί αμφιβολίες επ’ αυτού υπό περιστάσεις όπου ο οικείος επαγγελματίας είναι τράπεζα η οποία έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης κατά τα προβλεπόμενα στην οδηγία 2014/59.

29 Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει τις διατάξεις του άρθρου 135, παράγραφοι 1 και 4, του νόμου περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων, δυνάμει των οποίων, αφ’ ης στιγμής τράπεζα υπόκειται σε μέτρο εξυγίανσης, αφενός, καταργούνται οι εκκρεμείς διαδικασίες που αποσκοπούν στη λήψη ασφαλιστικών μέτρων όσον αφορά την εν λόγω τράπεζα και, αφετέρου, αποκλείεται η κίνηση νέας διαδικασίας με σκοπό τη λήψη τέτοιων μέτρων. Κατά το αιτούν δικαστήριο, οι ανωτέρω διατάξεις μεταφέρουν με υπερβολική ευρύτητα, και συνεπώς εσφαλμένως, το άρθρο 70, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας 2014/59 στην εσωτερική έννομη τάξη.

30 Σε συνέχεια αιτήματος παροχής πληροφοριών που του απηύθυνε το Δικαστήριο όσον αφορά το κατά πόσον το άρθρο 142, παράγραφος 1, του νόμου περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων θα μπορούσε να είναι κρίσιμο ως διάταξη μεταφοράς του άρθρου 70, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/59 στο εθνικό δίκαιο, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε, κατ' ουσίαν, ότι πράγματι υφίσταται μεν αντιστοιχία μεταξύ των δύο διατάξεων, πλην όμως η προσθήκη του άρθρου 135, παράγραφοι 1 και 4, του εν λόγω νόμου είναι προβληματική, διότι οι τελευταίες αυτές διατάξεις έχουν πολύ πιο ευρύ πεδίο εφαρμογής σε σχέση με το άρθρο 70, παράγραφος 1.

31 Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται εάν το άρθρο 135, παράγραφοι 1 και 4, του νόμου περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων στερεί από τους καταναλωτές την προβλεπόμενη από την οδηγία 93/13 αποτελεσματική δικαστική προστασία και αντιβαίνει, ως εκ τούτου, στις αρχές της αποτελεσματικότητας και της αναλογικότητας. Συγκεκριμένα, οι ενδιαφερόμενοι καταναλωτές στερούνται της δυνατότητας να αποδεσμευθούν πραγματικά από την εκτέλεση δυνητικώς άκυρης, λόγω των καταχρηστικών ρητρών τις οποίες περιέχει, σύμβασης, καθ' όλη τη διάρκεια ένδικης διαδικασίας με σκοπό την αναγνώριση της καταχρηστικότητας των εν λόγω ρητρών, ενώ έρχονται αντιμέτωποι με τον κίνδυνο να μην μπορέσουν μεταγενέστερα να επωφεληθούν από το αποτέλεσμα που συνίσταται στην επιστροφή των καταβληθέντων ποσών συνεπεία της ενδεχόμενης διαπίστωσης της καταχρηστικότητας των ρητρών.

32 Το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει συναφώς ότι, σε περίπτωση όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, όπου αποκλείεται η κίνηση διαδικασίας αναγκαστικής εκτέλεσης κατά της τράπεζας, το μόνο αποτελεσματικό μέσο για την εφαρμογή του εν λόγω αποτελέσματος επιστροφής θα έγκειτο σε συμψηφισμό των αμοιβαίων απαιτήσεων. Όμως, στην περίπτωση κηρύξεως της αφερεγγυότητας της τράπεζας, η αξίωση του καταναλωτή έναντι της τράπεζας η οποία αφορά καταβληθέντα δυνάμει της σύμβασης δανείου ποσά υπερβαίνοντα το κεφάλαιο του δανείου θα ετύγχανε της ίδιας μεταχείρισης όπως και οι απαιτήσεις των λοιπών πιστωτών, όπερ σημαίνει στην πράξη ότι ο καταναλωτής δεν θα μπορούσε να εισπράξει την απαίτησή του.

33 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει την αρχή που διαλαμβάνεται στο άρθρο 34, παράγραφος 1, στοιχείο ζ', της οδηγίας 2014/59, σύμφωνα με την οποία οι διαδικασίες εξυγίανσης πρέπει να διεξάγονται κατά τρόπον ώστε οι πιστωτές να μην υφίστανται μεγαλύτερες ζημίες από εκείνες που θα είχαν υποστεί στο πλαίσιο κανονικής διαδικασίας αφερεγγυότητας. Επισημαίνει ότι αμφιβάλλει ότι η προμνησθείσα αρχή μπορεί να τηρείται εάν απαγορεύεται η υποβολή αιτήσεως ασφαλιστικών μέτρων με αντικείμενο την αναστολή της υποχρέωσης καταβολής των μηνιαίων δόσεων αποπληρωμής δανείου χορηγηθέντος από τράπεζα η οποία έχει υπαχθεί σε διαδικασία εξυγίανσης δυνάμει σύμβασης το κύρος της οποίας αμφισβητείται.

34 Συγκεκριμένα, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι η διαφορά της κύριας δίκης αφορά εν μέρει απαίτηση την οποία χαρακτηρίζει ως «μη χρηματική», καθόσον αφορά αίτηση σκοπούσα στην αναγνώριση της ακυρότητας της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβασης δανείου, και ότι, σύμφωνα με το άρθρο 146, παράγραφος 3, του νόμου περί αφερεγγυότητας, ως ίσχυε κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, η χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων σε σχέση με απαίτηση τέτοιας φύσεως είναι δυνατή παρά την κίνηση διαδικασίας αφερεγγυότητας, δεδομένου ότι, κατ' ουσίαν, τέτοιου είδους μέτρα δεν συνιστούν ασφαλιστικά μέτρα αφορώντα τα περιουσιακά στοιχεία του πτωχεύσαντος, κατά την έννοια της εν λόγω διάταξης. Στην απάντησή του στο αίτημα παροχής πληροφοριών του Δικαστηρίου, το αιτούν δικαστήριο επισήμανε ότι η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης αίτηση ασφαλιστικών μέτρων θα ήταν παραδεκτή εάν είχε υποβληθεί αφότου η Getin Noble Bank κηρύχθηκε σε πτώχευση, γεγονός το οποίο έλαβε χώρα στο μεσοδιάστημα, και συγκεκριμένα στις 20 Ιουλίου 2023.

35 Κατά το αιτούν δικαστήριο, θα έπρεπε να γίνει διάκριση μεταξύ της εν λόγω «μη χρηματικής απαίτησης» και της απαίτησης σχετικά με την επιστροφή αχρεωστήτως καταβληθεισών παροχών η οποία απορρέει από το αποτέλεσμα επιστροφής που συνδέεται με την εφαρμογή της οδηγίας 93/13 και η οποία θα είχε συνέπειες περιουσιακής φύσεως για τον πτωχεύσαντα, ούτως ώστε να μη φαίνεται δυνατή η λήψη ασφαλιστικού μέτρου σε σχέση με τη δεύτερη ως άνω απαίτηση.

36 Τέλος, το αιτούν δικαστήριο είναι της γνώμης ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι, σε περίπτωση ακύρωσης της επίμαχης στην υπόθεση της κύριας δίκης σύμβασης, η τράπεζα θα κατείχε απαίτηση για την αποπληρωμή του κεφαλαίου του δανείου. Κατά συνέπεια, η αναστολή της εκτέλεσης των υποχρεώσεων των εναγόντων της κύριας δίκης η οποία απορρέει από την εν λόγω σύμβαση προτού το σύνολο των αποπληρωμών να έχει φθάσει το ύψος ποσού αντιστοιχούντος στο κεφάλαιο αυτό θα μπορούσε να αντιβαίνει στον σκοπό της διαδικασίας εξυγίανσης, διότι τούτο θα περιόριζε ή θα καθυστερούσε τη διαδικασία είσπραξης των απαιτήσεων της οικείας τράπεζας, η οποία θα αποσκοπούσε στην ικανοποίηση άλλων πιστωτών.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Sąd Okręgowy w Warszawie (πρωτοδικείο Βαρσοβίας) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα:

«Έχουν το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας [93/13], υπό το πρίσμα των αρχών της αποτελεσματικότητας και της αναλογικότητας, καθώς και του άρθρου 34, παράγραφος 1, στοιχεία β′ και ζ′, και του άρθρου 70, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας [2014/59], την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση σύμφωνα με την οποία δεν επιτρέπεται να γίνει δεκτή η αίτηση καταναλωτή η οποία στρέφεται κατά τράπεζας υπό αναγκαστική εξυγίανση και με την οποία ζητείται από το δικαστήριο η έκδοση προσωρινής διαταγής (ασφαλιστικά μέτρα) περί αναστολής, όσο διαρκεί η ένδικη διαδικασία, της υποχρεώσεως καταβολής κεφαλαίου και τόκων δυνάμει συμβάσεως πιστώσεως που πιθανολογείται ότι θα κηρυχθεί άκυρη από το δικαστήριο λόγω της απάλειψης καταχρηστικών ρητρών από αυτή, για τον λόγο και μόνον ότι η εν λόγω τράπεζα τελεί υπό αναγκαστική εξυγίανση;»

Επί του προδικαστικού ερωτήματος

38 Προκαταρκτικώς, διαπιστώνεται, πρώτον, ότι το αιτούν δικαστήριο καλεί το Δικαστήριο να λάβει υπόψη το άρθρο 70, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας 2014/59 στο πλαίσιο της ερμηνείας της οδηγίας 93/13 που ζητείται από αυτό, με το σκεπτικό ότι το άρθρο 135, παράγραφοι 1 και 4, του νόμου περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων, ο οποίος προσδιορίζεται στην απόφαση περί παραπομπής ως η «εθνική ρύθμιση» στην οποία αναφέρεται το προδικαστικό ερώτημα, μεταφέρει το εν λόγω άρθρο 70, παράγραφοι 1 και 4, στο εθνικό δίκαιο.

39 Όμως, οι ανωτέρω διατάξεις του δικαίου της Ένωσης, αφενός, και του πολωνικού δικαίου, αφετέρου, διαφέρουν τόσο ως προς το αντικείμενο όσο και ως προς το πεδίο εφαρμογής τους. Ειδικότερα, το μεν άρθρο 70, παράγραφοι 1 και 4, της οδηγίας 2014/59 αναφέρεται σε εξουσία περιορισμού την οποία πρέπει να διαθέτει η εθνική αρχή εξυγίανσης έναντι της εφαρμογής συμφωνιών παροχής ασφάλειας όσον αφορά οιαδήποτε περιουσιακά στοιχεία υπό εξυγίανση ιδρύματος, και τούτο για εξαιρετικά σύντομο χρονικό διάστημα, το δε άρθρο 135, παράγραφοι 1 και 4, του νόμου περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων αφορά, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, απαγόρευση που επιβάλλει στα εθνικά δικαστήρια να μη δίνουν

συνέχεια σε οιαδήποτε διαδικασία εκτέλεσης ή με αίτημα τη χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων όσον αφορά την περιουσία υπό εξυγίανση ιδρύματος καθ' όλο το χρονικό διάστημα που αυτό υπόκειται σε διαδικασία εξυγίανσης.

40 Επιπλέον, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στα σημεία 31 έως 35 των προτάσεών της, οι ενάγοντες της κύριας δίκης δεν είναι «εξασφαλισμένοι πιστωτές» υπό εξυγίανση ιδρύματος, κατά την έννοια του άρθρου 70, παράγραφος 1, της οδηγίας 2014/59. Πράγματι, από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι είναι αντισυμβαλλόμενοι υπό εξυγίανση ιδρύματος οι οποίοι στράφηκαν αγωγικώς κατά αυτού με σκοπό να αναγνωριστεί η ύπαρξη, αφενός, «αξίωσης» συνιστάμενης στην ακύρωση σύμβασης δανείου και, αφετέρου, χρηματικής απαίτησης συνιστάμενης στην επιστροφή των ποσών τα οποία κατέβαλαν σε εκτέλεση της εν λόγω σύμβασης. Οι προβαλλόμενες αξιώσεις δεν συνδέονται με καμία «συμφωνία παροχής ασφάλειας όσον αφορά οιαδήποτε περιουσιακά στοιχεία του εν λόγω υπό εξυγίανση ιδρύματος», κατά την έννοια του άρθρου 70, παράγραφος 1. Επιπλέον, αίτηση ασφαλιστικών μέτρων με την οποία ζητείται η χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης, που συνίστανται, κατ' ουσίαν, στην αναστολή, ενόσω διαρκεί η δίκη επί της κύριας υπόθεσης, της υποχρέωσης καταβολής των ποσών που εξακολουθούν να οφείλονται με βάση τις προβλεπόμενες στην εν λόγω σύμβαση μελλοντικές δόσεις, ουδεμία σχέση έχει με τέτοια συμφωνία παροχής ασφάλειας (πρβλ. διάταξη της 20ής Φεβρουαρίου 2024, Getin Noble Bank, C-34/23, EU:C:2024:203, σκέψη 32).

41 Κατά τα λοιπά, σε συνέχεια αιτήματος πληροφοριών του Δικαστηρίου, το αιτούν δικαστήριο φαίνεται να παραδέχθηκε ότι το άρθρο 70 της οδηγίας 2014/59 μεταφέρθηκε στο πολωνικό δίκαιο με άλλες διατάξεις του νόμου περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων, ήτοι αυτές του άρθρου 142 του νόμου, πράγμα που επίσης υποστήριξαν η Πολωνική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας.

42 Δεύτερον, καθ' ο μέρος το αιτούν δικαστήριο μνημονεύει, στο προδικαστικό ερώτημα, την αρχή της αποτελεσματικότητας και την αρχή της αναλογικότητας, διαπιστώνεται ότι δεν εξηγεί τον λόγο για τον οποίο αναφέρεται στη δεύτερη αυτήν αρχή. Όμως, κατά το άρθρο 94 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, κάθε αίτηση προδικαστικής αποφάσεως πρέπει να εκθέτει τους λόγους που οδήγησαν το αιτούν δικαστήριο να υποβάλει ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ή το κύρος ορισμένων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, καθώς και την κατά τη γνώμη του σχέση μεταξύ των διατάξεων αυτών και της εφαρμοστέας στη διαφορά της κύριας δίκης εθνικής νομοθεσίας, η δε απαίτηση αυτή ισχύει και ως προς τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης επί των οποίων το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες στο πλαίσιο αιτήσεως προδικαστικής αποφάσεως.

43 Κατά συνέπεια, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, με το ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί εάν το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας καθώς και σε συνδυασμό με το άρθρο 34, παράγραφος 1, στοιχεία β′ και ζ′, της οδηγίας 2014/59, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιβάλλει στον εθνικό δικαστή να απορρίπτει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων υποβληθείσα από καταναλωτή, με αίτημα την αναστολή της καταβολής των μηνιαίων δόσεων που οφείλονται από αυτόν δυνάμει σύμβασης δανείου της οποίας ζητεί την ακύρωση λόγω των καταχρηστικών ρητρών που φέρεται να περιέχει, εν αναμονή της εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της αγωγής για την ακύρωση της σύμβασης, για τον λόγο και μόνον ότι η τράπεζα με την οποία συνήφθη η εν λόγω σύμβαση υπόκειται σε διαδικασία εξυγίανσης, κατά την έννοια της οδηγίας 2014/59, στο πλαίσιο της οποίας έγινε χρήση του εργαλείου του μεταβατικού ιδρύματος διά της σύστασης άλλης τράπεζας στην οποία

μεταβιβάστηκε το μεγαλύτερο μέρος των περιουσιακών στοιχείων, των δικαιωμάτων και των δεσμεύσεων της τράπεζας υπό εξυγίανση, αλλά όχι η οικεία σύμβαση, η οποία εξακολούθησε να υπάγεται στην περιουσία του εναπομένοντος ιδρύματος, μολονότι η λήψη τέτοιων ασφαλιστικών μέτρων είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης αποτελεσματικότητα της εν λόγω οριστικής αποφάσεως.

44 Υπενθυμίζεται πρωτίστως ότι σκοπός της οδηγίας 93/13 είναι η παροχή στους καταναλωτές υψηλού επιπέδου προστασίας [πρβλ. αποφάσεις της 19ης Σεπτεμβρίου 2018, Bankia, C-109/17, EU:C:2018:735, σκέψη 36, και της 15ης Ιουνίου 2023, Getin Noble Bank (Αναστολή της εκτελέσεως συμβάσεως πιστώσεως), C-287/22, EU:C:2023:491, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία]. Ο ανωτέρω σκοπός συνάδει προς την απορρέουσα από το άρθρο 38 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων επιταγή, η οποία έγκειται στο να διασφαλίζουν οι πολιτικές της Ένωσης υψηλό επίπεδο προστασίας των καταναλωτών και η οποία διαπνέει όλως ιδιαιτέρως την εφαρμογή της οδηγίας αυτής (πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2024, Novo Banco κ.λπ., C-498/22 έως C-500/22, EU:C:2024:686, σκέψη 137 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

45 Προς τον σκοπό αυτόν, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να θεσπίζουν διατάξεις σύμφωνα με τις οποίες οι καταχρηστικές ρήτρες σύμβασης μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή δεν δεσμεύουν τους καταναλωτές.

46 Επομένως, τα εθνικά δικαστήρια οφείλουν να αφήνουν ανεφάρμοστες τις καταχρηστικές ρήτρες ώστε να μην παράγουν δεσμευτικά αποτελέσματα έναντι του καταναλωτή, εκτός εάν αντιτίθεται σε αυτό ο καταναλωτής [απόφαση της 15ης Ιουνίου 2023, Getin Noble Bank (Αναστολή της εκτελέσεως συμβάσεως πιστώσεως), C-287/22, EU:C:2023:491, σκέψη 37 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

47 Όταν πρόκειται περί καταχρηστικών ρητρών οι οποίες επιβάλλουν την πληρωμή ενός χρηματικού ποσού, η προμνησθείσα υποχρέωση εμπεριέχει κατ' αρχήν αποτελέσματα επιστροφής αναφορικά με το εν λόγω ποσό. Η απαίτηση περί αποκατάστασης της νομικής και πραγματικής κατάστασης στην οποία θα τελούσε ο ενδιαφερόμενος καταναλωτής ελλείψει των καταχρηστικών ρητρών, ιδίως επί τη βάσει του δικαιώματος για επιστροφή του οφέλους το οποίο αποκόμισε αχρεωστήτως επαγγελματίας κατ' εφαρμογήν των εν λόγω καταχρηστικών ρητρών, που πρέπει, επομένως, να αναγνωριστεί στον καταναλωτή, εμπίπτει στην ίδια την ουσία της προστασίας την οποία εγγυάται στους καταναλωτές η οδηγία 93/13 [πρβλ. απόφαση της 30ής Ιουνίου 2022, Profi Credit Polska (Αυτεπάγγελτος συμψηφισμός σε περίπτωση καταχρηστικής ρήτρας), C-170/21, EU:C:2022:518, σκέψεις 42 και 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

48 Αφετέρου, κατά το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, τα κράτη μέλη οφείλουν να εφαρμόζουν μέσα τα οποία να είναι, συγχρόνως, κατάλληλα και αποτελεσματικά, προκειμένου να πάψει η χρησιμοποίηση των καταχρηστικών ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές.

49 Υπενθυμίζεται συναφώς ότι, δεδομένης της φύσεως και της σημασίας του δημοσίου συμφέροντος επί του οποίου στηρίζεται η προστασία την οποία παρέχει η οδηγία 93/13 στους καταναλωτές, το άρθρο 6, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής πρέπει να θεωρείται ισοδύναμο προς τους εθνικούς κανόνες που αποτελούν, στο πλαίσιο της εσωτερικής έννομης τάξης, κανόνες δημοσίας τάξεως (αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, σκέψη 52, και της 17ης Μαΐου 2022, Unicaja Banco, C-869/19, EU:C:2022:397, σκέψη 24). Το

άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής είναι επίσης άρρηκτα συνδεδεμένο με το εν λόγω δημόσιο συμφέρον (πρβλ. απόφαση της 21ης Δεκεμβρίου 2016, Gutiérrez Naranjo κ.λπ., C-154/15, C-307/15 και C-308/15, EU:C:2016:980, σκέψη 56).

50 Δεδομένου ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν εναρμονίζει τις διαδικασίες εξέτασης του φερόμενου ως καταχρηστικού χαρακτήρα μιας συμβατικής ρήτρας, οι διαδικασίες αυτές εμπίπτουν στην εσωτερική έννομη τάξη των κρατών μελών, δυνάμει της αρχής της δικονομικής αυτονομίας τους, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι συνάδουν με τις αρχές της ισοδυναμίας και της αποτελεσματικότητας [πρβλ. απόφαση της 9ης Απριλίου 2024, Profi Credit Polska (Επανάληψη της διαδικασίας που περατώθηκε με τελεσίδικη απόφαση), C-582/21, EU:C:2024:282, σκέψη 74 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

51 Δυνάμει της αρχής της αποτελεσματικότητας, οι δικονομικοί κανόνες σχετικά με μέσα παροχής ένδικης προστασίας τα οποία αποσκοπούν στη διασφάλιση των δικαιωμάτων που οι πολίτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης δεν πρέπει να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη ή υπερβολικά δυσχερή την άσκηση των δικαιωμάτων που απονέμει η έννομη τάξη της Ένωσης. Η τήρηση των απαιτήσεων που απορρέουν από την εν λόγω αρχή πρέπει να εξετάζεται λαμβανομένων υπόψη της σημασίας των οικείων κανόνων στην όλη διαδικασία, του τρόπου διεξαγωγής της και των ιδιαιτεροτήτων των κανόνων αυτών ενώπιον των διαφόρων εθνικών δικαιοδοτικών οργάνων [πρβλ. απόφαση της 9ης Απριλίου 2024, Profi Credit Polska (Επανάληψη της διαδικασίας που περατώθηκε με τελεσίδικη απόφαση), C-582/21, EU:C:2024:282, σκέψεις 40 και 41 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

52 Υπογραμμίζεται επίσης ότι η υποχρέωση των κρατών μελών να διασφαλίζουν την αποτελεσματικότητα των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες αντλούν από το δίκαιο της Ένωσης ενέχει, μεταξύ άλλων για τα δικαιώματα που απορρέουν από την οδηγία 93/13, απαίτηση περί αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας, η οποία κατοχυρώνεται επίσης στο άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, ισχύουσα ιδίως όσον αφορά τις δικονομικές προϋποθέσεις των ένδικων βοηθημάτων που στηρίζονται σε τέτοια δικαιώματα [πρβλ. απόφαση της 9ης Απριλίου 2024, Profi Credit Polska (Επανάληψη της διαδικασίας που περατώθηκε με τελεσίδικη απόφαση), C-582/21, EU:C:2024:282, σκέψη 76 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

53 Επομένως, καίτοι εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν μέσω του εθνικού δικαίου τους το λεπτομερές πλαίσιο για τη διαπίστωση της καταχρηστικότητας ρητρών στις συμβάσεις που συνάπτονται από έναν επαγγελματία με καταναλωτές και για την υλοποίηση των συγκεκριμένων έννομων αποτελεσμάτων της διαπίστωσης αυτής, εντούτοις, η σχετική διαπίστωση πρέπει να καθιστά δυνατή την αποκατάσταση της νομικής και πραγματικής κατάστασης στην οποία θα βρισκόταν ο ενδιαφερόμενος καταναλωτής αν δεν υπήρχε η επίμαχη καταχρηστική ρήτρα, ενδεχομένως διά της αναγνώρισης δικαιώματος για επιστροφή του οφέλους που αποκόμισε αχρεωστήτως ο επαγγελματίας. Πράγματι, η διαμόρφωση από το εθνικό δίκαιο του πλαισίου για την προστασία την οποία εγγυάται στους καταναλωτές η οδηγία 93/13 δεν επιτρέπεται να μεταβάλει την ουσία της εν λόγω προστασίας [πρβλ. απόφαση της 15ης Ιουνίου 2023, Getin Noble Bank (Αναστολή της εκτελέσεως συμβάσεως πιστώσεως), C-287/22, EU:C:2023:491, σκέψη 39 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

54 Συναφώς, το Δικαστήριο έκρινε αντίθετο προς το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13 το να στερείται καταναλωτής της δυνατότητας να επιτύχει την αναστολή διαδικασίας εκτέλεσης κινηθείσας δυνάμει εκτελεστού τίτλου βασιζόμενου σε συμβατική ρήτρα της οποίας το κύρος αμφισβητείται δικαστικώς λόγω της καταχρηστικότητάς της, οσάκις, ελλείψει της αναστολής, η απόφαση που πρόκειται να εκδοθεί επί της ουσίας περί διαπίστωσης της καταχρηστικότητας της

εν λόγω συμβατικής ρήτρας θα παράσχει στον οικείο καταναλωτή ένδικη προστασία μόνο σε μεταγενέστερο στάδιο, υπό μορφή αποζημιώσεως, η οποία θα συνιστούσε ελλιπές και ανεπαρκές μέτρο και, ως τούτου, δεν θα αποτελούσε ούτε κατάλληλο ούτε αποτελεσματικό μέσο παύσεως της χρήσεως της εν λόγω ρήτρας (πρβλ. απόφαση της 14ης Μαρτίου 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, σκέψη 60).

55 Κατά συνέπεια, η προστασία την οποία εγγυάται στους καταναλωτές η οδηγία 93/13, και ειδικότερα το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, επιτάσσει, όταν υπάρχουν επαρκή στοιχεία περί ακυρότητας των συμβατικών ρητρών κατά των οποίων βάλλει ο καταναλωτής, και δη της ίδιας της σύμβασης, ούτως ώστε να είναι πιθανή τυχόν αποπληρωμή του συνόλου ή ενός μέρους των ποσών τα οποία κατέβαλε ο εν λόγω καταναλωτής, να έχει ο εθνικός δικαστής τη δυνατότητα να διατάξει κατάλληλο προσωρινό μέτρο, εφόσον τούτο είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί όσον αφορά τον καταχρηστικό χαρακτήρα συμβατικών ρητρών [πρβλ. αποφάσεις της 14ης Μαρτίου 2013, Aziz, C-415/11, EU:C:2013:164, σκέψεις 59, 60 και 64, της 26ης Ιουνίου 2019, Addiko Bank, C-407/18, EU:C:2019:537, σκέψεις 57 και 58, και της 15ης Ιουνίου 2023, Getin Noble Bank (Αναστολή της εκτελέσεως συμβάσεως πιστώσεως), C-287/22, EU:C:2023:491, σκέψεις 43 και 60].

56 Η πλήρης αποτελεσματικότητα της απόφασης που πρόκειται να εκδοθεί επί της ουσίας προϋποθέτει, ιδίως, να αποτρέπεται μια κατάσταση κατά την οποία ο καταναλωτής θα καταβάλλει, καθ' όλη τη διάρκεια της ενδεχομένως μακροχρόνιας ένδικης διαδικασίας, υψηλότερα ποσά σε σχέση με εκείνα που θα όφειλε αν διαπιστωνόταν, με την απόφαση αυτήν, η καταχρηστικότητα των αμφισβητούμενων ρητρών, οπότε ενδέχεται να είναι αναγκαία η λήψη ασφαλιστικών μέτρων σε μια τέτοια περίπτωση [πρβλ. διάταξη της 26ης Οκτωβρίου 2016, Fernández Oliva κ.λπ., C-568/14 έως C-570/14, EU:C:2016:828, σκέψη 35, και της 15ης Ιουνίου 2023, Getin Noble Bank (Αναστολή της εκτελέσεως συμβάσεως πιστώσεως), C-287/22, EU:C:2023:491, σκέψη 42].

57 Επιπλέον, η ανάγκη λήψης ασφαλιστικών μέτρων πρέπει να εκτιμάται λαμβανομένων υπόψη όλων των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως [πρβλ. απόφαση της 15ης Ιουνίου 2023, Getin Noble Bank (Αναστολή της εκτελέσεως συμβάσεως πιστώσεως), C-287/22, EU:C:2023:491, σκέψη 59].

58 Συναφώς, στην περίπτωση σύμβασης δανείου, η δυνατότητα των εθνικών δικαστηρίων να λάβουν τέτοιο μέτρο είναι κατά μείζονα λόγο αναγκαία όταν, σε εκτέλεση της εν λόγω σύμβασης, ο καταναλωτής έχει ήδη καταβάλει ή κινδυνεύει να υποχρεωθεί να καταβάλει στο πιστωτικό ίδρυμα ποσό υψηλότερο από εκείνο που είχε δανειστεί [πρβλ. απόφαση της 15ης Ιουνίου 2023, Getin Noble Bank (Αναστολή της εκτελέσεως συμβάσεως πιστώσεως), C-287/22, EU:C:2023:491, σκέψεις 52 και 59].

59 Εντούτοις, όπως επισήμανε το αιτούν δικαστήριο, πρέπει να σημειωθεί ότι η ενδεχόμενη διαπίστωση της καταχρηστικότητας των συμβατικών ρητρών τις οποίες αμφισβητεί ο καταναλωτής δεν συνεπάγεται την εξαφάνιση κάθε αξίωσης του πιστωτικού ιδρύματος έναντι του εν λόγω καταναλωτή.

60 Εν προκειμένω, οι προβληματισμοί του αιτούντος δικαστηρίου αφορούν επί της ουσίας το γεγονός ότι το εθνικό δίκαιο, και ιδίως το άρθρο 135, παράγραφοι 1 και 4, του νόμου περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων, αποκλείει οιαδήποτε δυνατότητα χορήγησης ασφαλιστικών

μέτρων όταν ο επαγγελματίας ο οποίος συνήψε με καταναλωτή σύμβαση της οποίας το κύρος αμφισβητείται δικαστικώς, ορθώς δε σύμφωνα με μια prima facie εκτίμηση, είναι πιστωτικό ίδρυμα υπό εξυγίανση.

61 Λαμβανομένου υπόψη του ερωτήματος το οποίο υπέβαλε το εν λόγω δικαστήριο, πρέπει, επομένως, να διαπιστωθεί εάν, όταν πιστωτικό ίδρυμα υπόκειται σε διαδικασία εξυγίανσης στο πλαίσιο της οποίας γίνεται χρήση του εργαλείου του μεταβατικού ιδρύματος, διά της σύστασης τράπεζας στην οποία μεταβιβάστηκε το μεγαλύτερο μέρος των περιουσιακών στοιχείων, των δικαιωμάτων και των δεσμεύσεων του εν λόγω πιστωτικού ιδρύματος, το άρθρο 34, παράγραφος 1, στοιχεία β′ και ζ′, της οδηγίας 2014/59 έχει αντίκτυπο στη δυνατότητα που πρέπει να έχει το εθνικό δικαστήριο να χορηγεί ασφαλιστικά μέτρα ζητηθέντα από καταναλωτή για τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της δικαστικής αποφάσεως που πρόκειται να εκδοθεί όσον αφορά τον φερόμενο ως καταχρηστικό χαρακτήρα ρήτρας περιεχόμενης σε σύμβαση η οποία εξακολούθησε να υπάγεται στην περιουσία του εναπομένοντος ιδρύματος.

62 Το άρθρο 34, παράγραφος 1, στοιχείο β′, της οδηγίας 2014/59 καθορίζει κατ’ ουσίαν τη σειρά με την οποία τα πρόσωπα που επηρεάζονται από την κίνηση διαδικασίας εξυγίανσης αναλαμβάνουν, κατ’ αρχήν, τις ζημίες του ιδρύματος υπό εξυγίανση, ήτοι πρώτα οι μέτοχοι και μετά οι πιστωτές του εν λόγω ιδρύματος, οι τελευταίοι δε σύμφωνα με τη σειρά προτεραιότητας των απαιτήσεών τους στο πλαίσιο των κανονικών διαδικασιών αφερεγγυότητας, οι οποίες, σύμφωνα με το άρθρο 2, παράγραφος 1, σημείο 47, της οδηγίας 2014/59, εμπίπτουν στο εθνικό δίκαιο.

63 Το άρθρο 34, παράγραφος 1, στοιχείο β′, δεν περιέχει, επομένως, καμία μνεία σχετικά με τη δυνατότητα καταναλωτή να επιτύχει την αναστολή των δικών του υποχρεώσεων έναντι του υπό εξυγίανση ιδρύματος.

64 Όσον αφορά το άρθρο 34, παράγραφος 1, στοιχείο ζ′, της οδηγίας 2014/59, αυτό καθιερώνει την αρχή ότι κανένας πιστωτής δεν υφίσταται μεγαλύτερες ζημίες από εκείνες που θα είχε υποστεί εάν το ίδρυμα ή η οντότητα υπό εξυγίανση είχε εκκαθαριστεί υπό κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας, σύμφωνα με τα άρθρα 73 έως 75 της οδηγίας αυτής.

65 Όπως εξέθεσε, κατ’ ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στα σημεία 72 έως 74 των προτάσεών της, το γεγονός ότι η διάταξη αυτή παραπέμπει ρητώς στα άρθρα 73 έως 75 της οδηγίας 2014/59 σημαίνει ότι αφορά μια διασφάλιση της οποίας επωφελούνται βεβαίως, μεταξύ άλλων, οι πιστωτές ιδρύματος υπό εξυγίανση, αλλά η οποία εφαρμόζεται μόνον εκ των υστέρων. Πράγματι, το εν λόγω μέτρο προϋποθέτει τη σύγκριση των ζημιών τις οποίες πράγματι υπέστησαν οι πιστωτές αυτοί λαμβανομένης υπόψη της πραγματικής μεταχείρισης της οποίας έτυχαν στο πλαίσιο της εξυγίανσης του εν λόγω ιδρύματος με εκείνες τις οποίες θα είχαν υποστεί εάν το ίδρυμα είχε υπαχθεί σε κανονική διαδικασία αφερεγγυότητας κατά το χρονικό σημείο που ελήφθη η απόφαση να ληφθεί μέτρο εξυγίανσης. Στην περίπτωση που οι πρώτες αποδειχθούν υψηλότερες από τις δεύτερες, χάρη στο εν λόγω μέτρο θα δύνανται να λάβουν τη διαφορά από τη χρηματοδοτική ρύθμιση εξυγίανσης.

66 Επομένως, η «αρχή περί μη επιδείνωσης της θέσης των πιστωτών», η οποία μνημονεύεται στην αιτιολογική σκέψη 5 της οδηγίας 2014/59, σε συνδυασμό με το άρθρο 34, παράγραφος 1, στοιχείο ζ′, της οδηγίας αυτής, ερμηνευόμενη από κοινού με τα άρθρα 73 έως 75 αυτής, δεν αφορά ενδεχόμενη δικονομική προστασία σχετική με τη χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων, όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης, των οποίων θα μπορούσαν να επωφεληθούν οι πιστωτές εναπομένοντος ιδρύματος στο πλαίσιο διαδικασίας εξυγίανσης. Ούτε το άρθρο 34, παράγραφος

1, στοιχείο ζ', είναι, επομένως, κρίσιμο για την απάντηση στο ερώτημα εάν εθνικό δικαστήριο πρέπει να έχει την εξουσία να χορηγεί ασφαλιστικά μέτρα όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης.

67 Κατά τα λοιπά, σημειώνεται ότι, όπως επισήμανε, κατ' ουσίαν, η γενική εισαγγελέας στο σημείο 75 των προτάσεών της, ελλείψει ειδικής διάταξης που να διέπει τις αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων που υποβάλλονται από πιστωτές ιδρύματος υπό εξυγίανση έναντι αυτού, ούτε υφίσταται κάποια άλλη διάταξη της οδηγίας 2014/59 που να μπορεί να αφορά τέτοιου είδους προστασία.

68 Εκ των ανωτέρω προκύπτει ότι διατάξεις όπως το άρθρο 135, παράγραφοι 1 και 4, του νόμου περί του ταμείου εγγύησης τραπεζικών καταθέσεων εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 1, παράγραφος 2, της οδηγίας 2014/59, το οποίο προβλέπει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν ή να διατηρούν αυστηρότερους κανόνες ή πρόσθετους κανόνες πέραν αυτών που θεσπίζονται στην παρούσα οδηγία και στις κατ' εξουσιοδότηση ή στις εκτελεστικές πράξεις που εκδίδονται βάσει της οδηγίας αυτής.

69 Σύμφωνα με την τελευταία ως άνω διάταξη, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν τέτοιους κανόνες υπό τον όρο ότι οι κανόνες αυτοί έχουν γενική ισχύ και δεν αντίκεινται στην οδηγία 2014/59 ή στις κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικές πράξεις που εκδόθηκαν δυνάμει της οδηγίας αυτής.

70 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να διαπιστωθεί εάν η εφαρμογή των κρίσιμων διατάξεων της οδηγίας 93/13, σε ένα πλαίσιο όπως αυτό της υπόθεσης της κύριας δίκης, δεν είναι ικανή να στερήσει από τη διαδικασία εξυγίανσης την πρακτική της αποτελεσματικότητα ή να παρακωλύσει την εφαρμογή της.

71 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι σκοποί της διασφαλίσεως της σταθερότητας του τραπεζικού και χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς και της αποτροπής συστημικού κινδύνου, συνιστούν σκοπούς γενικού συμφέροντος τους οποίους επιδιώκει η Ένωση. Επομένως, η οδηγία 2014/59 προβλέπει την προσφυγή, εντός ενός κατ' εξαίρεση οικονομικού πλαισίου, σε διαδικασία δυνάμενη να θίξει, μεταξύ άλλων, τα δικαιώματα των μετόχων και των πιστωτών πιστωτικού ιδρύματος ή επιχειρήσεως επενδύσεων, προκειμένου να διαφυλαχθεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα των κρατών μελών, θεσπίζοντας καθεστώς αφερεγγυότητας το οποίο παρεκκλίνει από το κοινό δίκαιο περί διαδικασιών αφερεγγυότητας και του οποίου η εφαρμογή επιτρέπεται μόνον υπό εξαιρετικές περιστάσεις, πρέπει δε να δικαιολογείται από υπέρτερο γενικό συμφέρον. Ο χαρακτήρας παρεκκλίσεως που έχει το καθεστώς αυτό συνεπάγεται ότι είναι δυνατή η μη εφαρμογή άλλων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης σε περίπτωση κατά την οποία οι διατάξεις αυτές δύνανται να καταστήσουν άνευ πρακτικής αποτελεσματικότητας ή να παρακωλύσουν την εφαρμογή της διαδικασίας εξυγίανσης [απόφαση της 5ης Μαΐου 2022, Banco Santander (Εξυγίανση της τράπεζας Banco Popular), C-410/20, EU:C:2022:351, σκέψεις 36 και 37].

72 Τούτου λεχθέντος, επισημαίνεται ότι, υπό περιστάσεις όπως αυτές της κύριας δίκης, η πρακτική αποτελεσματικότητα της διαδικασίας εξυγίανσης έχει επιτευχθεί, κατ' αρχήν, ήδη από το χρονικό σημείο κατά το οποίο έγινε χρήση του εργαλείου του μεταβατικού ιδρύματος, ότε και μεταβιβάστηκε σε αυτό το μεγαλύτερο μέρος των περιουσιακών στοιχείων, των δικαιωμάτων και των δεσμεύσεων του υπό εξυγίανση ιδρύματος, συνεπώς δε, τα παρεμπίπτοντα ζητήματα που ανακύπτουν σε διαδικασίες σχετικές με περιουσιακά στοιχεία τα οποία εξακολούθησαν να υπάγονται στην περιουσία του εναπομένοντος ιδρύματος δεν είναι ικανά να θίξουν την πρακτική αποτελεσματικότητά της ούτε να παρακωλύσουν την εφαρμογή της διαδικασίας εξυγίανσης.

Υπογραμμίζεται εξάλλου ότι, από το ανωτέρω χρονικό σημείο και έπειτα, το εν λόγω εναπομένον ίδρυμα προορίζεται να εκκαθαριστεί σύμφωνα με τις κανονικές διαδικασίες αφερεγγυότητας, δυνάμει του άρθρου 37, παράγραφος 6, της οδηγίας 2014/59.

73 Οι περιστάσεις της υπόθεσης της κύριας δίκης διαφέρουν, επομένως, από τις περιστάσεις που διαλαμβάνονται στις αποφάσεις της 5ης Μαΐου 2022, Banco Santander (Εξυγίανση της τράπεζας Banco Popular) (C-410/20, EU:C:2022:351), και της 5ης Σεπτεμβρίου 2024, Novo Banco κ.λπ. (C-498/22 έως C-500/22, EU:C:2024:686), δεδομένου ότι οι υποθέσεις στο πλαίσιο των οποίων εκδόθηκαν οι δύο αυτές αποφάσεις αφορούσαν οντότητες οι οποίες συστάθηκαν μετά την κίνηση της διαδικασίας εξυγίανσης, και όχι εναπομένον ίδρυμα.

74 Επιπροσθέτως, σύμφωνα με την prima facie εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου, όπως αυτή συνάγεται από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η χορήγηση ασφαλιστικών μέτρων υπό περιστάσεις όπως αυτές της υπόθεσης της κύριας δίκης, με σκοπό να αποτραπεί το ενδεχόμενο να εξακολουθούν να εκτελούνται οι πληρωμές επί τη βάσει συμβατικών ρητρών η καταχρηστικότητα των οποίων ερείδεται σε πάγια εθνική νομολογία, έχει ως αποτέλεσμα να παρεμποδίζεται τυχόν αύξηση της περιουσίας του εναπομένοντος ιδρύματος μόνο μέχρι του ύψους αχρεώστητων ποσών, τα οποία θα όφειλαν, στην πράξη, οι καταναλωτές αποκλειστικά και μόνο λόγω της συνέχισης της διαδικασίας που κίνησαν επί της κύριας υπόθεσης. Πράγματι, σε περίπτωση που, όπως εν προκειμένω, ο καταναλωτής φαίνεται να έχει πραγματοποιήσει πληρωμές για συνολικό ποσό που αντιστοιχεί κατά προσέγγιση στο κεφάλαιο του δανείου, είναι σημαντικό ο εθνικός δικαστής να δύναται να αποφανθεί επί της αναστολής της υποχρέωσης του οικείου καταναλωτή να καταβάλλει τις μηνιαίες δόσεις που οφείλονται δυνάμει σύμβασης δανείου της οποίας επιδιώκεται η ακύρωση, προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να λάβει το εν λόγω εναπομένον ίδρυμα ποσά υψηλότερα των ποσών τα οποία θα μπορούσε νομίμως να αξιώσει σε περίπτωση ακύρωσης της σύμβασης.

75 Από το σύνολο των προεκτεθέντων προκύπτει ότι το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας καθώς και σε συνδυασμό με την οδηγία 2014/59, έχουν την έννοια ότι αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιβάλλει στον εθνικό δικαστή να απορρίπτει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων υποβληθείσα από καταναλωτή, με αίτημα την αναστολή της καταβολής των μηνιαίων δόσεων που οφείλονται από αυτόν δυνάμει σύμβασης δανείου της οποίας ζητεί την ακύρωση λόγω των καταχρηστικών ρητρών που φέρεται να περιέχει, εν αναμονή της εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της αγωγής για την ακύρωση της σύμβασης, για τον λόγο και μόνον ότι η τράπεζα με την οποία συνήφθη η εν λόγω σύμβαση υπόκειται σε διαδικασία εξυγίανσης, κατά την έννοια της οδηγίας 2014/59, στο πλαίσιο της οποίας έγινε χρήση του εργαλείου του μεταβατικού ιδρύματος διά της σύστασης άλλης τράπεζας στην οποία μεταβιβάστηκε το μεγαλύτερο μέρος των περιουσιακών στοιχείων, των δικαιωμάτων και των δεσμεύσεων της τράπεζας υπό εξυγίανση, αλλά όχι η οικεία σύμβαση, η οποία εξακολούθησε να υπάγεται στην περιουσία του εναπομένοντος ιδρύματος, μολονότι η λήψη τέτοιων ασφαλιστικών μέτρων είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης αποτελεσματικότητα της εν λόγω οριστικής αποφάσεως. Στο πλαίσιο της εξέτασης της ανάγκης για τη χορήγηση των εν λόγω ασφαλιστικών μέτρων, ο εθνικός δικαστής οφείλει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι ο καταναλωτής κατέβαλε ή κινδυνεύει να καταβάλει καθ' όλη τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας ποσό υψηλότερο σε σχέση με εκείνο που θα όφειλε σε περίπτωση ακύρωσης της σύμβασης.

Επί των δικαστικών εξόδων

76 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τρίτο τμήμα) αποφαίνεται:

Το άρθρο 6, παράγραφος 1, και το άρθρο 7, παράγραφος 1, της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Απριλίου 1993, σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές, ερμηνευόμενα υπό το πρίσμα της αρχής της αποτελεσματικότητας καθώς και σε συνδυασμό με την οδηγία 2014/59/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 15ης Μαΐου 2014, για τη θέσπιση πλαισίου για την ανάκαμψη και την εξυγίανση πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων επενδύσεων και για την τροποποίηση της οδηγίας 82/891/ΕΟΚ του Συμβουλίου, και των οδηγιών 2001/24/ΕΚ, 2002/47/ΕΚ, 2004/25/ΕΚ, 2005/56/ΕΚ, 2007/36/ΕΚ, 2011/35/ΕΕ, 2012/30/ΕΕ και 2013/36/ΕΕ, καθώς και των κανονισμών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ) αριθ. 1093/2010 και (ΕΕ) αριθ. 648/2012,

έχουν την έννοια ότι:

αντιτίθενται σε εθνική ρύθμιση η οποία επιβάλλει στον εθνικό δικαστή να απορρίπτει αίτηση ασφαλιστικών μέτρων υποβληθείσα από καταναλωτή, με αίτημα την αναστολή της καταβολής των μηνιαίων δόσεων που οφείλονται από αυτόν δυνάμει σύμβασης δανείου της οποίας ζητεί την ακύρωση λόγω των καταχρηστικών ρητρών που φέρεται να περιέχει, εν αναμονή της εκδόσεως οριστικής αποφάσεως επί της αγωγής για την ακύρωση της σύμβασης, για τον λόγο και μόνον ότι η τράπεζα με την οποία συνήφθη η εν λόγω σύμβαση υπόκειται σε διαδικασία εξυγίανσης, κατά την έννοια της οδηγίας 2014/59, στο πλαίσιο της οποίας έγινε χρήση του εργαλείου του μεταβατικού ιδρύματος διά της σύστασης άλλης τράπεζας στην οποία μεταβιβάστηκε το μεγαλύτερο μέρος των περιουσιακών στοιχείων, των δικαιωμάτων και των δεσμεύσεων της τράπεζας υπό εξυγίανση, αλλά όχι η οικεία σύμβαση, η οποία εξακολούθησε να υπάγεται στην περιουσία του εναπομένοντος ιδρύματος, μολονότι η λήψη τέτοιων ασφαλιστικών μέτρων είναι αναγκαία προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης αποτελεσματικότητα της εν λόγω οριστικής αποφάσεως. Στο πλαίσιο της εξέτασης της ανάγκης για τη χορήγηση των εν λόγω ασφαλιστικών μέτρων, ο εθνικός δικαστής οφείλει να λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι ο καταναλωτής κατέβαλε ή κινδυνεύει να καταβάλει ποσό υψηλότερο σε σχέση με εκείνο που όντως θα όφειλε σε περίπτωση ακύρωσης της σύμβασης.

(υπογραφές)